

Etbina Stefančič – večni najstnik

Ko sem v drugi številki Predora bral intervju z vsestranskim umetnikom Andrejem Trobentarjem, sem se spomnil na Etbina Stefančiča – Edija. Tudi on je umetnik, z Andrejem Trobentarjem pa imata še eno (vsaj mislil sem, da eno) skupno lastnost – oba imata zelo zanimiv pogled na svet. Zato sem se odločil, da del Edijevega razmišljanja predstavim bralcem Predora. Takoj, ko sem stopil v Edijevo delovno sobo, sem se počutil podobno, kot se počutijo državniki, ki jih pričakajo z *rdečo preprogo in fanfarami* – mene je Edi pričakal z *drugo številko Predora*. Da je bilo presenečenje popolno, je sledilo še Edijevo pojasnilo: tisti izvod si je priskrbel predvsem zato, ker je hotel prebrati intervju z njegovim dolgoletnim prijateljem Andrejem Trobentarjem. Očitno ju poleg umetnosti in zanimivega razmišljanja povezuje še marsikaj drugega. Ko sem se Ediju opravičil za vse napake v Predoru, mi je takoj odvrnil, da so mu takšna glasila pogosto celo bolj všeč od klasičnih novinarskih, nato pa nadaljeval z razlago, jaz pa sem hitro vključil snemalnik, čeprav sploh še nisva prišla do prvega vprašanja...

E: »... pravim, da je napaka mati invencije. In recimo malo bolj izurjen glasbenik, ali pa umetnik na drugem področju, zna iz napake iztržiti maksimum in celo presežek. Jasno, če je napak preveč in so preveč očitne, postaja moteče. Ampak recimo v jazz glasbi so napake na dnevnem redu – dogajajo se konstantno in predstavljajo izhod iz nekega ukleščenega, harmoničnega načina in ko izvežban glasbenik pride do take napake, se ne pusti kaj dosti motiti, ampak mogoče še

E: »Sem, ja. Takoj po povratku s študentske izmenjave v Ameriki, sem se vpisal na likovno smer Pedagoške akademije in se dogovoril za delo pri študentskem listu Tribuna – bil sem likovni in tehnični urednik. Po kakih dveh letih pa sem predsedal na Radio študent, ker sem se hotel znebiti strahu pred javnim nastopanjem. Čeprav je na radiu drugače – tudi tam je komunikacija navadno enosmerna, razen v kakšnih kontaktnih oddajah, ki pa so bile zelo redke – je bil riziko prehud. Če bi kdo »šimfal« v eter, bi potem urednik nastradal. To se je tudi nemalokrat zgodilo. Kolega, ki je bil glasbeni urednik, je bil kaznovan na tak način. Jaz sem takrat uradno vse honorarje prevzel na svoj naslov, on pa je sodeloval zgolj neuradno, ker je imel prepoved javnega nastopanja za dve leti. Kasneje sem tudi sam postal glasbeni urednik. Ko pa sem tudi to prerasel in si ustvaril družino, je bil čas za prehod iz študentskih medijev v 'kruto stvarnost'. Ampak ko že omenjam Radio študent in smo ravno v obdobju, ko prihaja do »revivala« punka na Slovenskem, lahko rečem, da sem eden izmed tistih, ki smo zaslužni, da se je punk sploh vrtel na Radiu študent. Uredniki so takrat sicer imeli nek izoblikovan koncept, od katerega niso hoteli odstopiti. Takrat je prišel punk, ki je na robusten način izražal upor nižjih socialnih slojev ali pa intelektualcev, ki se niso strinjali z nesvobodo takratnega sistema. V tem času smo

Ampak ko že omenjam Radio študent in smo ravno v obdobju, ko prihaja do »revivala« punka na Slovenskem, lahko rečem, da sem eden izmed tistih, ki smo zaslužni, da se je punk sploh vrtel na Radiu študent

vedno iskali alternativne poti, da smo še vedno povedali to, kar smo želeli povedati, obenem pa je bilo to v cenzorskih očeh spregledano ali pa prepozno ugotovljeno, tako da je »prišlo skozi«. Recimo, ko sem še delal pri Tribuni, sem spremljal samo tiskanje časopisa od začetka do konca in ga potem še nerazrezanega raznesel na nekaj naslovov danes bolj ali manj priznanih in uspešnih ljudi, da so ga prebrali, tudi če so nato številko zaplenili.

K: »Kaj pa pravzaprav počneš sedaj? Jaz te poznam predvsem kot glasbenika...

E: »Moja dejavnost je grafična in glasbena, ves čas pa se odraža le na področju kulture. V marketingu me ni! Če nekomu rečem, da sem grafični oblikovalec ali pa še huje – da delam na področju vizualnih komunikacij, mi vsak reče: »Uf, to pa je denar!«. Potem pa pojasnim, da delujem samo na področju kulture. Tukaj pa ni denarja. (smeh) Ampak ti povem, da raje delam zastonj, kot pa da se prepiram, ker me poskušajo degradirati, da bi znižal ceno. Ta pa je že itak nizka, pod vsemi normativi. Zlasti to velja za neko neinstitucionalno kulturo, ki ji rečejo alternativa. Ampak jaz bi ji raje rekel subkultura oz. kultura iz obrobja. V zgodovini je bilo vedno tako. Za časa življenja so bili pretežno uspešni in

Družba ne funkcionira tako, kot bi morala. To zazna tudi vsak najstnik in je upornik. Ko odraste, pa se »zresni«. Jaz pa sem večni najstnik, ker smatram odraščanje kot neustavljiv proces in res ne morem reči, da bi se kdaj lahko »zares« zresnil.«

desetkrat repetitira napako, da bi ja vsem dal vedeti, da se ni zmotil. In zame to ni blef ampak spretnost. Tako kot tudi ni blef, če se ti spotakneš, a ne padeš. No, ampak pustimo zdaj to – si imel zame kakšna vprašanja?»

K: »Seveda, imam jih nekaj. Za začetek bi te prosil, da poveš, če si ti v študentskih letih sodeloval pri kakšnem podobnem časopisu, kot je naš Predor.

materialno močni tisti umetniki, ki so bili konformistični. V kolikor pa se je umetnik ukvarjal z inovacijo, manifesti novega pristopa, pa je borno živel – primer za to so impresionisti s konca 19. stoletja – takrat so konformistični slikarji in glasbeniki neusmiljeno udrihali po teh inovatorjih, danes pa jih vsi spoštujemo. Skratka – če ubiraš nova pota, nisi samo opraskan, ampak povsem potolčen. Samo če imaš to energijo, da se vedno znova pobereš ali pa izmuzneš temu mlatenju, potem narediš nek presežek. To ne prinese nekega materialnega profita, lahko pa prinese osebno zadovoljstvo. Čeprav je to zadovoljstvo včasih grenko, ker ga spremlja spoznanje, da družba ne funkcionira tako, kot bi morala. To zazna tudi vsak najstnik in je upornik. Ko odraste, pa se »zresni«. Jaz pa sem večni najstnik, ker smatram odraščanje kot neustavljiv proces in res ne morem reči, da bi se kdaj lahko »zares« zresnil.«

K: »Je zaničljiv odnos do kulture edino, kar ti ni všeč?«

E: »Ne, tu je še demagogija in ozek birokratski pristop k nekim pravilom. Ko to vidim, se naježim, pa čeprav nimam dosti dlak (sme). To me res ziritira in ker nisem nasilen človek, se ponavadi umaknem. Nisem niti užaljen, ker sprejemam ta svet kot nezrelo stanje zavesti in duha Homo sapiensa. Skozi celo zgodovino, se ni nič spremenilo. Napredek je enako nič. Vse je samo površinsko, vse je v tehnologiji, medtem ko se je v duhovnem smislu z renesanso in razsvetljenstvom zgodilo kvečjemu nazadovanje, kajti mi smo veliko več čutili in vedeli predno se je umešal neizprosni empirični znanstveni pristop. Danes npr. notoričen predstavnik uradne medicine ne bo pripravljen priznati, da je tebi ena travca pomagala. Pa ne govorim o marihuani, ampak o zeliščih, ki jih znajo krave poiskati, ko jih »šraufa« po prebavnem traktu. Živali to še imajo, pa nekatera t.i. 'primitivna' plemena tudi – ker nimajo na razpolago zdravstvenega doma in zdravstvenega zavarovanja. Življenje jih prisili, da si poiščejo pomoč v naravi ali pa prisluhnejo starejšim generacijam, da ta čajček pa pomaga. Ali pa da pomaga, če trikrat pljuneš čez ramo, ker ti je pot prekrizala črna mačka. Empirično to dokazovati, je čisti nonsens, ker je naše znanje na taki stopnji, da tega ne znamo razložiti. Ampak če se nekaj takega večkrat ponovi – potem si pa ignorant, če tega ne priznaš!«

K: »Omenil si že, da si nekaj časa študiral v ZDA. Kaj ti pomeni ta izkušnja in kako gledaš na Slovenijo?«

E: »Res je. Tam sem bil nameščen v eno družino, ki me je zelo lepo sprejela. Ob prijavi sem dal sliko z dolgimi lasmi, da bi se izognil 'fašistom' – nekdo, ki je v tistih časih sprejel dolgolasega študenta, je bil zame nekakšen garant, da se bom tam imel kolikor toliko dobro. Polagam v srce vsem naslednjim generacijam oz. šolskim sistemom, naj omogočijo mednarodno izmenjavo. Pa niti ne toliko zaradi samega pridobivanja formalnega znanja, pač pa predvsem zaradi same izkušnje, ki je res zelo koristna. Gre za bivanje izven domačega gnezdeca. Danes sicer obstajajo razni »easy-jeti«, ampak jaz sem bil pa obsojen, da bom eno leto na drugi celini. Takrat šele začutiš Slovenijo! Ko sem se vrnil, sem veliko bolj cenil to, kar imamo – našo

čudovito naravo in kulturo. Srečo imam, da sem se rodil in otroštvo preživel v Ljubljani – in še vedno sem Ljubljančan, kjer sem imel priložnost občutiti in spoznati marsikaj fascinantnega, npr. že takrat smo imeli izredno kinoteko. Še zdaj se spominjam filmov Bosterja Keatona. Pa Eisensteina, Fellinija, Bergmana itd. Da niti ne omenjam simfoničnih orkestrrov – v Ljubljani imamo 3! Tega drugje ne vidiš. V lowi (kjer sem bil na izmenjavi) niso imeli nobenega! Tudi v drugih ameriških mnogo večjih krajih tega ni! Oni raje zgradijo lepe dvorane in potem vabijo gostujoče orkestre, da nastopajo. Je cenejše. Ampak Slovenije brez tako močne kulture sploh ne bi bilo. Ljubljana pa je res fascinantna po kulturni plati in res pravi kulturni center, sploh če upoštevaš število prebivalcev.«

K: »Glede na to, da se naš časopis precej ukvarja s socialno problematiko, me zanima, kaj sociala pomeni tebi.«

E: »Izhajam iz družine, kjer sta bila oba starša žrtvi fašističnega režima

– oba sta Primorca. Mama tako ni bila deležna niti osnovne šole, čeprav je bila doma v Kastelcu pod Socerborn – en lučaj stran od Trsta. Kar je pridobila izobrazbe, je bilo med delom v Trstu. Tudi oče takrat ni imel možnosti hoditi v šolo. Izhajal je iz obubožane družine, brez očeta, bratje in sestre pa so mu pomrli pred ali med vojno. Tako da imam praktično od vedno ta socialni čut oz. prepričanje, da se življenje ne meri skozi materialne dobrine, ampak z osebnim zadovoljstvom, ki ga doživiš, ko nekomu pomagaš. Ta samaritanski pristop mi omogoča nekakšen »refill«. Saj lahko potrošiš denar in energijo, ampak ko delam, čutim blazen pretok energije. Tako da ne morem reči, da bi takrat, ko poučujem ali vodim delavnice, pa čeprav to večkrat počnem zastonj, kaj izgubljal. Trošim se, seveda; ampak hkrati dobivam nazaj. Tako da si včasih mislim, da bi še jaz moral kaj plačati tistim, ki jih imam v delavnici in ne obratno (sme). Tako da vedno plavam v nekih 'skromnih' vodah. Pa ne da dvomim v svoje poslanstvo, ampak

ga pa nikoli nisem hotel napihovat in zato tudi nikoli nisem bil zelo medijsko odmeven – marsikaj sem kak dizajn delal pod psevdonimom. To me je sicer nekaj stalo, ker ime vseeno naredi svojo ceno. Sem pa s tem dosegel nekaj drugega in sicer osebno svobodo in mir. Ker če si vpel v te silnice slave, medijskega blišča itn. se nekaterim zadevam težko odpoveš in vedno bolj padaš v to godljo...«

In leta, in dnevi so šli mimo nas, še zmeraj z ognjem preganjamo mraz.
Krpamo luknje, ker nas je strah, Ostajamo tu. Kot stojala za prah. (Shyam)

K: »Delal pa si tudi na Projektu pregnanci. Lahko prosim poveš nekaj besed o temu projektu?«

Karmen Furlan, sodelavka v Kulturno umetniškem društvu France Prešeren v Ljubljani, nagovorila, da bi vodil glasbene delavnice po begunskih centrih v okviru Projekta pregnanci, ki ga je – vpricho navala beguncev iz balkanskega kotla – kot edinstveno socialno-kulturno obliko pomoči, zasnovala, uspešno vodilaE: »Ja, to je pa zato, ker ne znam reči ne... Tako me je leta 1992 prijateljica, zdaj žal že pokojna Karmen Furlan, sodelavka v Kulturno umetniškem društvu France Prešeren v Ljubljani, nagovorila, da bi vodil glasbene delavnice po begunskih centrih v okviru

Karmen Furlan me je nagovorila, da bi vodil glasbene delavnice po begunskih centrih v okviru Projekta pregnanci, ki ga je – vpricho navala beguncev iz balkanskega kotla – kot edinstveno socialno-kulturno obliko pomoči, zasnovala, uspešno vodila

Projekta pregnanci, ki ga je – vpricho navala beguncev iz balkanskega kotla – kot edinstveno socialno-kulturno obliko pomoči, zasnovala, uspešno vodila... in se z njim iztrošila... prav ona. Najprej sem rekel, da to ni zame, potem pa sem izživ vseeno sprejel. Z begunci sem delal potem 9 let. S skromnimi, po vsem svetu napaberkovanimi glasbili, ki sem jih večinoma prevažal sem ter tja, sem vodil po 4 orkesterčke – dva v Škofji Loki in dva v Tolminu. Eden od teh dveh se je imenoval Mašta može svašta (Domišljija zmore marsikaj), v drugem so bili pa tamali, ki jih ta veliki niso spustili zraven. No in tamali so se potem imenovali Mala mašta može svašta (Mala domišljija zmore marsikaj). Te begunčke smo potem peljali v Strasbourg v evropski parlament, kjer smo imeli javni nastop ob zaključku akcije Vsi drugačni, vsi enakopravni. Poslušalo in sodelovalo je celotno vodstvo Evropske unije in tudi častni gosti, med njimi lord Yehudi Menuhin, ki je z nami igral kraguljčke, jaz pa naj bi vsem, tudi njemu!, dirigiral. Skratka tem otrokom smo tako omogočili, da so prepotovali pol Evrope, ki je drugače verjetno nikoli ne bi videli. To je bila zame pomembna potrditev. Pa tudi nagrada, ki nam jo je podelila takratna prva dama, Štefka Kučan, ko smo bili proglašeni za nekakšne dobrotnike. Finančno se moje delo ne izplača, ampak ti je pa vse povrnjeno na nek drug, bolj subtilen način. Že sam občutek, da ni vse kupljeno, plačano in prodano, je ogromno vreden. Tega se ne da oceniti z denarjem. Recimo: mentorji s četico otrok na počitnikovanju v planinskem domu moledujejo, naj izpeljem glasbeno delavnico, denarja pa na žalost nimajo. »OK, bom naredil en izlet v hribe in ker bom že ravno tam, bom vodil še to delavnico, saj me nič ne stane«. Nema lokrat pa se zgodi, da mi potem vseeno plačajo vsaj nekaj minimalnega. Večinoma je to simboličen znesek, ampak je. Srečen si pa takrat, ko dobiš več, kot si pričakoval oz. zahteval. Jaz nisem zahteval ničesar in dobil nekaj malega, zato sem bil srečen. Če pa bi zahteval neko vsoto, je gotovo ne bi dobil in bi bil nesrečen, čeprav bi sicer realno gledano verjetno dobil mnogo več, kot dobim zdaj, ko nič ne zahtevam. Je pa res, da so denarji vseeno pomembni, ker če jih nimaš, nisi svoboden. Če bi si moral sposoditi za bencin, da bi se lahko odpeljal na delavnico, bi potem ves čas razmišljal, kje bom dobil denar, da ga bom lahko vrnil. Živim v neki askezi. Kupujem na razprodajah, ampak ne zato, ker so razprodaje, pač pa zato, ker nekaj nujno rabim in prej ne kupim, ker je pač predrago. Imam sicer prevozno sredstvo, ki pa je vedno iz druge roke, pa je eno šlo že tudi v tretje roke, ko so mi ga ukradli. Niso pa mi še ukradli svobode pri ustvarjanju – to pomeni, da nimam nad sabo naročnika, ki bi mi diktiral, kako naj ustvarjam, ampak odnos z naročnikom poteka na zdravi osnovi, tako da mu poskušam ustreči, a ne grem iz svoje kože – če to zahtevajo od mene, jih

raje preusmerim na drugi naslov. Ampak zdaj sem malo zašel...«

K: »Nič zato. Prej si Sloveniji podelil nekaj lepih komplimentov – imaš tudi kakšno kritiko?«

E: »Seveda, nekatere stvari preprosto ne štimajo. Primer za to je npr. odnos države in javnosti do različnih ljudi. Ko gospoda Šuštarja pripeljejo – on je iz vaših koncev, ne? – saj jaz ne vem, če je kriv ali ne in to niti ni bistveno za to, kar hočem povedat. Skratka – obsojenega Gospoda Šuštarja so brez problema v Slovenijo pripeljali z letalom in na letališču ga je sprejela slovenska policija. Če pa ti salamo ukradeš, ker si lačen, si pa takoj označen za zlikovca. Dvojna merila! Ena od najgrših stvari, ki pa je tudi pogosta pri nas, je sprenevedanje. Da gledaš človeka v oči in mu lažeš! Ali pa zagovarjaš neko strankarsko idejo, čeprav vidiš, da trohica zdravega razuma tega ne prenese. Tega v našem parlamentu vidiš ogromno – ni treba, da pet minut gledaš sejo, pa ti je vse jasno. Ko pa politikom zmanjka izmišljenih argumentov, s katerimi zagovarjajo neumnosti, ki so jih naredili, pa razpišejo referendum, da državljani odločamo o stvareh, o katerih se oni, ki so za to plačani, ne znajo dogovoriti. Da bi se kdo ukvarjal z ljudmi, ki potrebujejo pomoč, npr. s hiperaktivnimi otroci – za to pa ni denarja. Potem pa morajo izkoriščati študente socialnega dela, da to počnejo v okviru prakse. Ampak to je beda države, če tako razmišlja. S temi ljudmi bi bilo treba delati preventivno,

S temi ljudmi bi bilo treba delati preventivno, kajti tak otrok ti, če ga zanemarjaš, lahko naredi toliko škode, da je tisti denar, ki bi ga zdaj dala država in omogočila, da bi se mu malo pomagalo, mu dalo smisel bivanja in mu omogočilo to, kar mu je bilo krateno zaradi neprijaznih okoliščin (razpadla družina, revščina, pomanjkanje pozornosti...) pravi ništrc.

kajti tak otrok ti, če ga zanemarjaš, lahko naredi toliko škode, da je tisti denar, ki bi ga zdaj dala država in omogočila, da bi se mu malo pomagalo, mu dalo smisel bivanja in mu omogočilo to, kar mu je bilo krateno zaradi neprijaznih okoliščin (razpadla družina, revščina, pomanjkanje pozornosti...) pravi ništrc. Problem pa je tudi, da nimamo nekkih šol za starše, čeprav bi jih nujno potrebovali. Saj vendar starši vzgajajo otroke, ne vzgaja jih šola.

K: »Jih res ne? Meni se pa zdi, da jih velikokrat mora vzgajati ravno šola.«

E: »Ja, jih, ker jih starši ne! Ima pa Slovenija še nekatere druge težave, ki pa so značilne za najstniške države. Npr. to, da neko firmo pokupijo menedžerji, z denarjem, ki ga sploh še nimajo (no pa saj tudi v tujini stvari niso boljše). Dosti sem potoval in doživel različne države in sisteme. Če bi bila katera država idealna, bi tam ostal, pa sem videl, da je Slovenija kljub vsem problemom fantastična. Biti del te prelepe narave... to je zame velik privilegij. Res, mi imamo eno svojo karizmo. Pa nisem ne

Ker ne verjamem v telo, rad bi te vidu v srce.
Jaz ne verjamem v telo, rad bi te vidu v srce. (Siddharta)

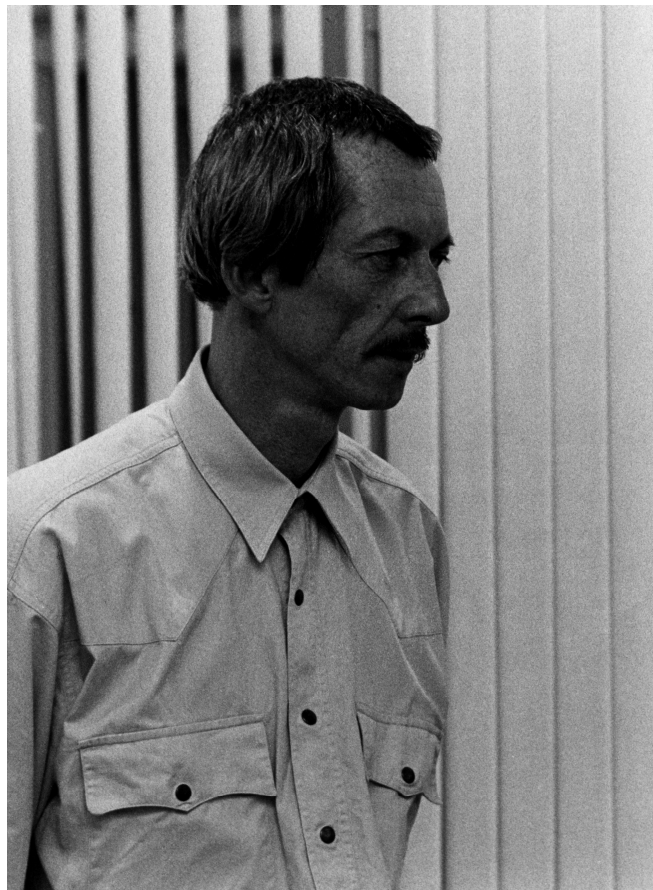
nacionalist, niti patriot v tem pomenu besede, kot se ga dandanes /zlo/uporablja.«

K: »Kaj pa je po tvojem mnenju največji socialni problem v Sloveniji?«

E: »Vse se spet začne s kulturo in izobraževanjem. Sociala v Sloveniji se ne more izboljšati, dokler bo država kupovala finske patrie, ki se po Sloveniji praktično nimajo kje voziti in so uporabne samo za v Afganistan, da se tam »proslavimo« kot bojovníki za demokratične ideje ameriške doktrine. Proračun za sociala, izobraževanje in kulturo v Sloveniji je nizek, kar je zame zgrešena politika – tu preprosto ne bi smeli varčevati. Za nekatere stvari razsipamo ogromno denarja, po drugi strani pa ga zmanjka za tisto, kar bi ljudem omogočilo najosnovnejše pogoje za življenje tukaj in zdaj.

K: »Kaj je pri tvojem delu najlepše?«

E: »Lahko bi rekel, da je eden od lepših dogodkov prigoda iz Trsta – o občini koristi s pomočjo sprenevedanja in kančkom sadizma. V dijaškem domu Srečka Kosovela sem imel vsak teden delavnico s skupino hendikepiranih otrok – nek orkester smo naredili, igrali pa so na preprosta glasbila (npr. kakšne kovinske škatle in podobno). Med temi otroci je bil en dečko hiperaktiven, obenem pa sploh ni komuniciral. On je igral na eno plehnato škatlo. Po njej je tako tolkel, da bi jo ja razbil, pa ni šlo, ker je bila trdna. Ostali smo igrali in peli, one je pa kar razbijal svojo škatlo. Drugi otroci so najprej gledali njega, ker jih je motil, potem pa vprašujoče še mene, ker mu nisem nič rekel. Namignil sem jim, da bomo kar igrali naprej in se ne bomo ozirali na njegovo razbijanje. Fant je to očitno razumel, kot da lahko počne kar hoče. Tako je malo pozneje, ko sem dirigiral orkestru, prišel od zadaj do mene in je pred ostalimi z gibi nakazoval, da me bo brcnil. Jaz sem to s kotičkom očesa zaznal, ampak se nisem pustil motiti. Še naprej sem dirigiral, le da samo z eno roko. Z drugo roko pa sem, ko je spet zamahnil, prijel fantovo nogo in jo držal. Dirigiral pa sem naprej, kot da se ni nič zgodilo. On je pa kar skakal po eni nogi tam za mano. Ostali otroci so gledali samo še njega, jaz pa sem jih spraševal, če je kaj narobe in zakaj ne igrajo. S prstom so mi kazali na tega fanta, jaz pa sem se delal, kot da nič ne vidim in dirigiral naprej. Ko je fant kako minuto skakal okoli mene, sem rekel »Dobro, bom pa pogledal, kaj mi kažete«. Fanta za sabo sem narejeno začudeno pogledal in ga vprašal, kako je njegova noga prišla do mene. Seveda ni nič odgovoril, jaz pa sem se mu opravičil, da si res nisem mislil, da lahko njegova noga tja zaide in sem zagrabil, ker sem mislil, da je kakšen inštrument. Spustil sem ga in nato smo do konca vaje normalno igrali. Ko pa sem se vračal, sem šel skozi avlo dijaškega doma. Tam je bilo nekaj uslužbencev dijaškega doma, vzgojiteljev ali nekaj podobnega. Ravno takrat pa je šel gor po stopnicah ta fant. Ozrl se je nazaj in ko me je zagledal, mi je na presenečenje vseh rekel »Dober dan, gospod profesor!«. Vsi ostali prisotni so me potem začudeno spraševali, kako mi je to uspelo. Oni so se cele dneve trudili z njim, da bi spregovoril, pa ni. Hoteli so izvedeti, kaj sem počel z njim na vaji, da je začel govoriti, pa sem jim rekel, da ni bilo nič posebnega in da če bi jim povedal, bi me verjetno prijavili. Pozneje sem se pozanimal o tem fantu in zvedel, da je imel mati samohranilko in sestro, ki je imela levkemijo in je tako potrebovala vso materino pozornost, on pa je bil prepuščen samemu sebi. Do njegove socialne prizadetosti je tako verjetno prišlo prav zaradi pomanjkanja pozornosti. Čudno samo, da tega niso ugotovili tamkajšnji psihologi in psihiatri. Meni je ta dogodek – ko sem se obnašal na drugačen način in dosegel nekaj, kar tistim, s prevladujočim načinom

postopanja v teh primerih ni uspelo – pomenil eno veliko nagrado.«

K: »Na koncu pa te prosim, da našim bralcem zaupaš še najtežjo izkušnjo.«

E: »Pred kakimi petnajstimi leti sem učil izvrstnega dijaka gimnazije, ki velja za elitno v Sloveniji. Enkrat pa je par tednov manjkal in ko je pozneje spet prišel na uro kitare, mi je povedal grozno zgodbo. Manjkal je zato, ker je hotel z umirajočo materjo (ki je že itak bila samohranilka) preživeti zadnje dni. Ko pa se je vrnil v šolo, je nastal še en problem – od sošolcev nikakor ni mogel dobiti zapiskov! Bil sem zaprepačen! Popolnoma nobene socialne lojalnosti ni bilo. Pa ne rečem, da bi šprical pouk, manjkal zaradi lenobe ali česa podobnega – ampak njemu je umrla mati! To je zame popolna degradacija v socialnem smislu. Takrat sem prvič slišal za podoben primer, pozneje pa še nekajkrat. Očitno nekateri že v srednji šoli dijake vzgajajo v hudi tekmovalnosti in jih učijo, naj bodo vedno, ne glede na

Manjkal je zato, ker je hotel z umirajočo materjo (ki je že itak bila samohranilka) preživeti zadnje dni. Ko pa se je vrnil v šolo, je nastal še en problem – od sošolcev nikakor ni mogel dobiti zapiskov! Bil sem zaprepačen!

sredstvo, boljši od drugih. Ampak na ta način ne bodo vzgajali dobrih ljudi, pač pa samo kvaziuspešneže.«

Ediju sem se zahvalil za pogovor, mu izročil skromno pozornost, on pa je meni podaril svoj CD in mi na kitaro zaigral svojo najnovejšo skladbo.

Klemen Čeligoj